

Sorry, eh, excuses, eh, verontschuldigen!

De voorbije jaren, beste deelnemers, bent u hier, nota bene onder toezicht van een zo gerenommeerd instituut als deze bibliotheek, vaak door mij bespot en vernederd, en weidde ik u als een aangeschoten hert bijna uit met zo onmogelijk mogelijke dicteewoorden. Ik wil mij voor mijn puberale gedrag bij dezen graag verontschuldigen. Meer nog. Ik wil mijn leven zelfs beteren! Kan ik, vroeg ik mij daarom af, een dictee maken waarin nu eens géén vreemdtalige woorden zoals het Franse marrons glacés of het Engelse mindfulness voorkomen, een dictee waarin ik u niet teister met het Portugese axé, het Spaanse mañana, een Duits minnekästchen of het Italiaanse arrivederci? Bestaat er een dictee dat dusdanig gebrijd is, zo gemoesd, dat er louter Nederlandse woorden ingevuld moeten worden? Kortom – en u begrijpt vast al waar ik heen wil – zonder mijn toevlucht te zoeken tot boeboelaas of paella's, geen begrippen aan u te vragen als het Arabische dhuhur, sjeik of asr, het Noorse krill, het Turkse külliye, het Chinese feng shui of – en dat zou wel helemaal het toppunt van kwelzucht zijn – het Japanse karesansuis (zentuinen zijn dat). (Woorden uit het Swahili als chikungunya of uit het Thai, zoals het onomatopoëtische tuktuk en, uit het Hindi, gulab jamun bijvoorbeeld, zouden daarbij al helemaal uit den boze zijn. Om nog maar te zwijgen van de Mauritaanse munteenheid, de ouguiya. Enfin, u snapt het principe.) Kan ik met zo'n dictee de goedbedoelende liefhebbers en dito specialisten toch een goedbedoelde hak zetten? Weten jullie wat? Laten we het gewoon eens proberen, waarbij u na afloop ervan, want aan ruziën heb ik een grondige hekel, hopelijk niet met me wrijft. En ik noem het:

Het Groot Dictee der Nederlandse Taal

(Daar gaan we dus...!)

De late middeleeuwen waren een tijd waarin de Nederlanden nog grotendeels groedenland waren. Het was al wel een tijd waarin ons nijvere volk met ravenzwarte, vermiljoene of soms saffraankleurige barkentijnen (door sommigen tegenwoordig onverbloemd zeerooversschepen genoemd) de wereldzeeën bevoer. Tewerkgesteld zijn op de P.C. Hooftractors van hun tijd was beslist geen pretje. Een- en andermaal moesten kluiverringen worden vervangen, kapiteinssterren schoongemaakt of een vouw wand vernieuwd. Als een snij- of kimsent bij de bouw van het schip niet goed doordacht was en er onderweg bakzeil gehaald moest worden omdat het vaartuig toebloks stond of anderszins niet vooruit wilde, hees de bemanning een paar koorden (gewoonlijk wat bulle- en/of sliptouwen), werden de lijken gemarld of somwijlen geseisd, en kon men met nautische reuzenschreden al gauw weer verder met af en aan zeilen. Maar niet alleen op zee wisten onze voorouders ertegenaan te gaan. Denk bijvoorbeeld aan de legendarische hooipeilers, alom bekend en onmisbaar in die brandgevaarlijke tijden, en had je last van verstopte aären die afgetapt moesten worden, of was er soms een apk

nodig voor je slont, dan kon je zonder dure zorgverzekering terecht bij heel kundige chirurgijns. Legers werden gedrild voor de strijd in bataljonsscholen, mitsgaders in andere oefeningen, smeden rakelden bekwaam met hun sleisijzers, en kantklossters maakten in hun vrije tijd de fraaiste versieringen van ripszij of krip – staatsruiveniers kende men toentertijd duidelijk nog niet! En kijk, wat doet die duivenhandelaar daar? Zowaar, hij mandt toppers in, de snoodaard!

Acta est fabula, beste dicteeschrijvers. Wat vindt ge ervan, om het maar eens in het Oudstandaardnederlands te stellen? Een paar edities geleden heb ik u via een referendum geënquêteerd over het toenmalige dictee, maar dat risico ga ik niet nog eens lopen. Wie weet vond u het in deze vorm wel geslaagd, en wilt u in een volgende editie nog meer van dittum, maar ik maak het mijzelf liever gemakkelijker en u moeilijker. Deswege zal ik u in een eventueel volgende editie gewoon weer als vanouds een tekst met hersenbrekers als asafoetida en dergelijke gedrochten voorschotelen. Voor vanavond staat beneden de koffie nu evenwel warm en de chablis koud. Dus, om in de sfeer van het kernthema van dit jaar te blijven: bezaansschoot aan!